

Het Kosterluik

Jaargang 9
2015

Heemkundevereniging Sprang-Capelle
Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Marina Klis, Koos Nieuwenhuizen, Rien Visser, Netty Waarts

no. 4
december

Van de redactie

De redactie zal lang niet de eerste zijn om u het allerbeste toe te wensen voor het nieuwe jaar. Maar daarom natuurlijk niet minder gemeend. Wij hopen dit jaar 'Het Kosterluik' weer vier maal te laten verschijnen en hopelijk geniet u van wat u wordt voorgeschoteld.

In dit nummer vindt u de gebruikelijke verslagen van activiteiten van onze vereniging. Voor wie er bij waren is het 'ouwe koek' of net weer een geheugen opfrissertje. Hopelijk zeggen de leden die het voor het eerst lezen, was ik er maar bij geweest. En natuurlijk onze puzzel. Het is verrassend om te merken dat er steeds weer andere leden hun oplossingen in sturen. Wat verder opvalt is dat het bestuur aandacht vraagt voor een aantal zaken. Zij zijn op zoek naar ruimte, vrijwilligers en apparatuur. Dus lees het met aandacht, misschien kunt u de helpende hand reiken.

Ook vraag ik uw aandacht voor een nieuwe rubriek met de spannende naam: **de schatkamer**. In het vorige Kosterluik is er al wat over geschreven. Wat het precies inhoudt, ziet u vast en zeker in het volgende nummer. Veel leesplezier toegewenst.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

Namens het bestuur wil ik u allen een gezond en voorspoedig 2016 toewensen. Uiteraard hopen wij dit jaar weer op een mooi verenigingsjaar met interessante lezingen en mooie excursies. Ons gevarieerde jaarprogramma is toegevoegd aan dit Kosterluik.

In 2015 hebben wij als heemkundevereniging ons ook naar 'buiten' gepresenteerd. Naast de variëteit in lezingen en de mooie excursies kunnen we ook met tevredenheid terugkijken op de bijzondere tentoonstelling in de bevrijdingsweek over de periode 1940-1945 en op de presentatie van ons 'Kerkenboek'.

Op vrijdagavond 20 november mocht ik het eerste exemplaar uitreiken aan burgemeester Kleijngeld, in aanwezigheid van de vertegenwoordigers van alle plaatselijke kerken, veel leden en belangstellenden. Ik ben er trots op, dat dit boek tot stand is gekomen door de inzet van een schrijversgroep vanuit onze eigen leden. Deze bijzondere avond werd muzikaal omlijst door de harpiste Yolanda Davids. Allen die hun bijdrage aan dit boek hebben geleverd nogmaals onze hartelijke dank.

Dank wil ik op deze plaats ook eens uitspreken aan onze leden-bezorgers. Zij zijn het die de uitnodigingen, Het Kosterluik en Bruggeskes elk jaar weer rondbrengen en dit zoals in oktober en november maar liefst drie keer doen in korte tijd. En besef wel dat al die Kerkenboeken een behoorlijk gewicht hebben, zodat je die niet zo maar in een linnentasje stopt en eventjes rondbrengt. Een pluim voor onze bezorgers en hartelijk dank voor jullie inspanningen!

Tot nu toe waren er steeds twee algemene ledenvergaderingen per jaar. Het bestuur heeft besloten om, conform de statuten, eenmaal per jaar een algemene ledenvergadering te houden. De activiteiten van de vereniging zijn zodanig dat het niet nodig bleek om in november én maart de leden een half uur eerder bijeen te roepen. De algemene ledenvergadering van november komt voortaan te vervallen. Mochten er dringende zaken zijn, dan is het altijd mogelijk om een extra bijeenkomst te houden. En mocht u tussendoor dringend iets willen weten of zeggen, dan kunt u altijd via het secretariaat het bestuur benaderen.

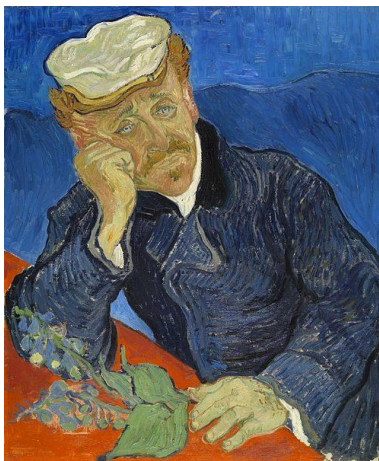
Graag ontmoet ik u weer op 25 januari a.s. om te kijken en luisteren naar de indringende geschiedenis van de slavenhandel en de rol van Nederland hierin. Een spreker uit onze eigen gemeente ditmaal. Van harte welkom!

Piet Pruijssers

Verslag van de lezing op 26 oktober 2015 over 'Het hartstochtelijke bestaan van Vincent van Gogh' door Jana Waarts

Een bijna volle zaal zat geboeid te luisteren naar Jana Waarts. Het ging natuurlijk niet om haar, maar om Vincent van Gogh. Wie kent niet zijn zonnebloemen? Wie is er niet in het Van Goghmuseum in Amsterdam geweest?

De halve wereld staat daar in de rij om naar binnen te komen om vervolgens weer in de rij voor al die schilderijen te staan. Dan hadden wij het op 26 oktober gemakkelijker; relaxt luisterend met een kopje koffie op tafel. Over de schilderijen van Van Gogh gesproken. Tijdens zijn leven heeft hij er slechts één verkocht. Nu gaan ze van de hand voor miljoenen euro's of dollars.

'Het portret van Dr. Gachet' staat op de zesde plaats in de 'Top 10 van duurste schilderijen'. Het werd aangekocht voor \$ 82,5 miljoen. Zo geschreven, lijkt het niet veel, maar het lijkt meer als je het zo opschrijft: \$ 82.500.000,00.

Ook al zijn de schilderijen van Vincent nu zoveel waard, ik zou niet met zijn leven willen ruilen. Dat beeld is toch wel blijven hangen na die avond.

Voor dat hij in 1880 begon te schilderen had hij al een heel rommelig leven achter de rug. Jana vertelt het ons tot in de details. Half Nederland doorgetrokken van Zundert naar Zevenbergen en van Tilburg naar Den Haag en Emmen. En met allerlei beroepen van korte duur, echt twaalf ambachten en dertien ongelukken.

In Londen en Parijs kon hij zijn draai ook niet vinden. Hij wil onderwijzer worden. Dan wordt hij weer helemaal in beslag genomen door zijn geloof en wil zendeling worden. Maar of dát het is? Ik hoor Jana zeggen

dat hij 'suf van vroomheid' werd.

En met de liefde wil het ook niet lukken.

Begrijpelijk dat de depressiviteit toeslaat.

Hij besluit in 1879 op 27-jarige leeftijd dat hij kunstenaar wil worden. Dus dan volgen weer een reeks van opleidingen aan kunstacademies. In Den Haag ontmoet hij Mauve die hem schilderen leert.

Hij verhuist naar Nuenen. Volgens de verhalen is hij daar een opvallende verschijning. Daar schildert hij ook 'De aardappeleters' in aardse kleuren en het is hem vooral te doen om de koppen van de eters. Hij wil erkenning maar de pastoor verbiedt om voor 'die rooie' te poseren.

Door allerlei oorzaken zoals syfilis, lood in verf, alcohol en gasverlichting wordt hij psychisch instabiel. Wordt eenzaam, kan geen mensen meer vinden die voor hem willen poseren. Hij koopt dan maar een spiegel om zelfportretten te maken.

Hij komt tenslotte in Frankrijk terecht; eerst in Parijs. Daarna gaat hij naar het zuiden en zoekt de warmte en het licht op. Hij doet zijn best om een schilderskolonie op te zetten. Een andere Franse schilder Gauguin helpt hem daarbij. Maar ruzie tussen die twee brengt hem weer helemaal van de kook.

De gevolgen zijn voorspelbaar. Hij wordt tenslotte gedwongen opgenomen en komt in de isoleercel en eindigt in een zenuwinrichting. Maar schilderen blijft hij. Daar maakt hij het schilderij met de blauwe irissen. Hij maakt in 70 dagen 60 schilderijen. Als hij commentaar krijgt dat die te snel gemaakt zijn, geeft hij als antwoord: "Jullie hebben te snel gekeken."

In 1890 eindigt het leven van Vincent van Gogh. Wat een tegenstelling: het eind van zijn leven was roemloos tegenover de roem die hij vandaag aan de dag oogst met zijn schilderijen.

De zonnebloemen van Van Gogh kennen we allemaal. Maar in zijn hartstochtelijke leven was weinig van die fleurige en stralende zonnebloemen te merken.

Rien Visser

Hulp gevraagd bij digitaliseren

Wil jij als lid een steentje bijdragen?

Onze vereniging beschikt over allerlei voorwerpen, foto's en boeken. Die zijn van ons allemaal. Maar dan moeten ze wel toegankelijk zijn. Dat kan tegenwoordig, maar dan moet alles wel gedigitaliseerd worden. Daarna plaatsen we het op onze website als dat wettelijk toegestaan is. Wij vragen daarbij jouw hulp.

Heb je nog wat tijd over? Wij stellen het erg op prijs als je helpt bij dit project.

Informeert eens bij een van de bestuursleden.

Verslag van de boekpresentatie over het 'Kerkenboek Sprang-Capelle' op 20 november 2015

De stoelen in de grote zaal van Zidewinde stonden in 'slagorde' opgesteld, want er werden veel mensen verwacht. En die waren er. Onze voorzitter Piet Pruijssers was terecht trots; over het boek en over de aanwezigen. Met het verschijnen van dit boek gaat een langgekoesterde wens in vervulling. Natuurlijk heette hij burgemeester Kleijngeld welkom, tevens worden de vertegenwoordigers van de plaatselijke kerken welkom geheten. Hij voorspelde een avond met een inhoud die wij op onze heemkunde-avonden niet gewend zijn.

Hans van den Burg, de coördinator van de schrijversgroep, vertelde over de totstandkoming van het boek. Als eerste dankte hij de kerkenraden die royaal meewerkten en uitgebreid informatie verschaften. Fijntjes merkte hij op dat deze samenwerking van de kerken hier ter plaatse wel uniek genoemd mag worden.

Het viel nog niet mee om de kerkelijke stromingen in Sprang-Capelle in een overzichtelijk schema te vangen. Maar die worsteling kom je niet in het boek tegen, daar gaat het vooral om de geschiedkundige kant van de kerken en gebouwen.

Hans laat alle dertien kerkgebouwen de revue passeren. Dat was geen dorre opsomming omdat er regelmatig een grappige anekdote verteld werd. Zo werd er weer aandacht gevraagd voor de vermeende onderaardse gang van de vroegere kosterwoning naar de Sprangse kerk. Het wordt tijd dat dit eens tot 'diep in de grond' uitgezocht wordt.

Er werd ook gekerkt in het café aan het bruggeske. Na het cafébezoek op zaterdagavond werd het café omgevormd tot kerkzaal. Dat lukte aardig op de reclame van het Driehoefijzer bier na. Een jong kerklid herkende in Tilburg die reclame en riep luid door de winkelstraat: "Kijk die hangt bij ons in de kerk ook."

U moet natuurlijk allemaal zelf het boek lezen om het fijne van de dertien kerkgebouwen, die Sprang-Capelle ooit rijk was, te weten te komen.

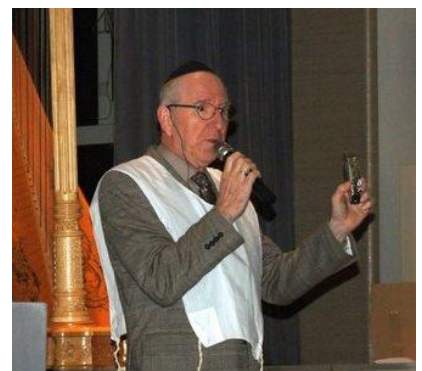

Aan burgemeester Kleijngeld werd het eerste exemplaar overhandigd. Hij was uitgedaagd om te verklaren waarom Sprang-Capelle een protestantse enclave is in een katholieke omgeving. Hij vond dat dit niet alleen te verklaren was uit de ligging van Sprang-Capelle in het grensgebied tussen het protestantse graafschap Holland en het rooms-katholieke hertogdom Brabant. Had een populaire pastoor zijn kudde wellicht bij elkaar kunnen houden? En was de ambachtsheer waaronder je hoorde ook niet van belang? Tenslotte is het gezegde: wiens brood men eet, wiens woord men spreekt. En zocht je niet de gelijkgezinden op over de grens? Dus waren verhuizingen van invloed.

De waterval aan informatie en woorden konden we laten bezinken tijdens het prachtige harpspel van Yolanda Davids.

Na de pauze kwam dominee Van den Boogert aan het woord. Hij was wel verrast door het aantal kerkgenootschappen in ons dorp. Ooit had hij geprobeerd de verschillen tussen de kerkgenootschappen uit te leggen aan een rabbijn. Maar dat lukte nauwelijks. De rabbijn begreep dat wel. Het is niet typisch Nederlands, eerder typisch Joods. Want het aantal synagogen is groot en dat heeft vaak geen diepere oorzaak dan een betere voorzanger of duidelijker uitlegger.

Als kerken zijn we diep geworteld in het Jodendom. Daarom mag op zo'n avond de synagoge niet ontbreken. In Capelle heeft korte tijd een huissjoel (soort synagoge) gestaan.

Dominee Van den Boogert vertelt enthousiast over wat er in een synagoge te zien is aan de hand van foto's. In de meeste synagogen zal je geen instrument tegen komen. Dat vindt nog steeds zijn oorsprong in het verdriet over de vernietiging van de tempel in Jeruzalem, 70 jaar na Christus. De synagoge heeft drie functies. Het is een gebeds- en leerhuis, maar ook een plaats van samenkomst. Het godsdienstige leven van de Joden speelt zich vooral thuis af.

De avond werd afgesloten door de harpiste met een fantasie van Camille Saint-Caëns. We werden er allemaal rustig van.

Rien Visser

Kerkenboek Sprang-Capelle

Het 'Kerkenboek' is nog steeds te koop. U kunt dat op verschillende manieren te pakken krijgen. Elke donderdagmiddag van 14-16 uur kunt u in 'Ons Huis' terecht. Lukt dat niet dan wil onze 2de penningmeester Koos Nieuwenhuizen (tel. 0416-277386, zo mogelijk tussen 17 en 19 uur) u vast en zeker van dienst zijn. U kunt het zelfs in de boekwinkels in de buurt kopen: Bruna in Kaatsheuvel en The Readshop in De Els in Waalwijk. Maar het kan ook dichterbij huis bij Het Gouden Lint in de Kerkstraat in Sprang.

Bedenk dat het een prachtig geschenk is. Er is zelfs een kerk die het aan haar leden heeft gegeven! U geeft iets unieks met een prachtig stuk lokale kerkgeschiedenis

Laptops en scanners gevraagd

Soms weet je niet waar je je oude apparatuur moet laten. Dat probleem is op te lossen. Voor ons archiveringsproject zijn wij op zoek naar laptops, scanapparaten, etc. Met één apparaat ben je altijd aan een vaste plaats gebonden. Zijn er meerdere dan wordt het vast en zeker plezieriger en aantrekkelijker om met het project mee te doen.

Dus als u apparatuur beschikbaar wilt stellen, neem dan contact op met Hans van den Burg (tel. 06- 41 06 81 23)

Verslag van de lezing op 23 november 2015 over 'Landschap met karakter' door Piet de Jongh

De voorzitter, Piet Pruijssers, heet iedereen welkom. Hij is blij dat er weer zoveel mensen interesse tonen in de lezing van vanavond. Hij schat in dat er enkele mensen hier het weekend doorgebracht hebben omdat ze weer op dezelfde stoel zitten als afgelopen vrijdag (20 november, tijdens de presentatie van het kerkenboek). Dan krijgt al snel Piet de Jongh het woord. Het gaat vanavond over de Meierij en daar hoort de Langstraat met Sprang-Capelle net niet bij. Maar daarom is het juist aardig om vanavond mee op reis te gaan door de Meierij om de verschillen met De Langstraat te zien. Eerst krijgen we een stukje geschiedenis voorgeschoteld. Groot Brabant bestond tot 1648 uit het hertogdom Brabant. Na 1648 kwam het noordelijke stuk bij de Verenigde Nederlanden. Het hertogdom was in vier kwartieren verdeeld met aan het hoofd een Meijer.

Vandaar de naam: Meierij van den Bosch.

We reizen door deze meierij met vooral aandacht voor de cultuurhistorie, want die bepaald grotendeels het karakter van de streek. Daarbij letten we op het landschap, de monumenten en de archeologie. Met Piet reizen we door heel dit gedeelte van de provincie en hij laat van veel dorpen de kenmerkende karakters zien met behulp van de cultuurhistorie.

Zo vindt hij de kerk van Loon op Zand een toppertje. In 1396 gebouwd en goed bewaard gebleven. Kenmerkend voor het dorp Loon op Zand. Achter deze kerk stond een rijke financier die de bouw mogelijk maakt: turfbaron Paulus van Haestrecht. Parochianen konden zo'n kerk nooit betalen.

Ook komen even de karakters van Sprang-Capelle aan de orde. Het slagenlandschap met zijn sluisjes, de molen en natuurlijk de hervormde kerk van Sprang. Piet vraagt zich hardop af wie de geldschietters zijn geweest om deze monumentale kerk te bouwen. Want hoeveel inwoners zal Sprang geteld hebben rond 1400? Dat zijn er nooit meer dan 400 geweest en die waren niet erg bemiddeld. Dus wie waren de geldschietters? Voorlopig blijft dat nog in de archieven verborgen.

Maar we reizen verder naar Middelbeers. Midden in het landschap staat daar nog de kerktoren. Het lijkt of het dorp verhuist is en men de kerktoren vergeten is. Waarschijnlijk hebben de inwoners de slechte grond verlaten en een natter en vruchtbaarder gedeelte opgezocht.

In Goirle komen we de derde poot van de cultuurhistorie tegen. Op de Regte Heide vind je zeven grafheuvels uit de Midden-Bronstijd. Op een zandrug tussen verschillende stroompjes bouwde men daar

1800 jaar voor Christus de laatste rustplaats voor de medebewoners.

Natuurlijk komen er ook allerlei kapelletjes voorbij en het processiepark rond de heilige eik bij Oirschot. Zelfs de uitdrukking 'met de deur in huis vallen' werd duidelijk gemaakt bij de huizen waar de voordeur direct in de kamer uitmondde.

Op deze manier reisden we die avond door een groot stuk van Brabant, waarbij door Piet de Jongh gewezen werd op allerlei karaktertrekken van het landschap.

Leerzaam om op deze manier door de Meijerij rond te wandelen of te fietsen.

Rien Visser

De Schatkamer

De Schatkamer, ja zeker, de naam voor een nieuwe rubriek die regelmatig in Het Kosterluik zal verschijnen.

In ons vorige nummer stond deze aankondiging:

'Vanaf het volgende Kosterluik gaan we melden welke artikelen we van wie hebben ontvangen, zodat de leden ook weten wat we binnenkrijgen en zodat de gever nogmaals bedankt wordt.

Ook gaan we opnemen welke artikelen we willen wegdoen, gewoon om redenen als ruimtegebrek, niet (langer) passend in onze collectie, of het hebben van dubbele of teveel artikelen van een soort. Daarvan wordt dan aangegeven hoe belangstellenden zich kunnen melden, per mail, telefoon of door naar 'Ons Huis' te komen op een van de donderdagmiddagen wanneer er vrijwilligers aanwezig zijn.'

Er werd een oproep gedaan om een passende naam te verzinnen. Nico Wittebol stuurde de meest passende naam in en heeft ondertussen al een prijsje daarvoor gekregen.

Dus als bij u de interesse gewekt is, let op het volgende Kosterluik.

Ruimte gezocht

Bent u ooit weleens in 'Ons Huis' geweest? Een keer doen! U zult dan merken dat het een volle boel is. Loop dan ook eens even de trap op naar boven, daar zijn alle mogelijke voorwerpen opgeslagen. Geen ideale oplossingen om al je spullen op de zolder te bewaren. U snapt het natuurlijk: 'Ons Huis' slijbt dicht.

Dus als iemand passende ruimte weet dan houdt het bestuur zich graag aanbevolen voor een tip.

Van de penningmeester

Vorig jaar heeft iedereen vlot de contributie betaald. Daarvoor hartelijk bedankt.

De kascontrolecommissie is nog niet langs geweest, maar ik kan u reeds verklappen dat de concept-jaarrekening een klein tekort laat zien. Ondanks dit tekort blijft de contributie voor 2016 ongewijzigd.

Een groot deel van de leden heeft al een incassomachtiging afgegeven. Eind januari begin februari zal bij hen de contributie geïncasseerd worden.

Als u nog geen machtiging heeft afgegeven, ontvangt u hierbij de contributienota. Gelieve deze zo spoedig mogelijk te betalen. Door het machtigingsformulier in te vullen en terug te sturen, krijgt ook u € 1,00 oftewel 6 % korting op het lidmaatschapsgeld. Deze wordt dan automatisch verrekend.

Bij de uitnodiging voor de algemene ledenvergadering op 14 maart 2016 ontvangt u ook het financieel overzicht en de balans die ik op de vergadering zal toelichten.

Hans van den Burg

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Wat een mooi ijzeren smeedwerk is dit. Waar zou je dat in Capelle tegen kunnen komen? Het hekwerk voor de hervormde kerk in Capelle is ook mooi, maar dat staat toch niet op de foto.

Nee, dit hekwerk staat op een bijzonder plekje en wel op het dak van de villa van PÉBÉ of de oude woning van burgemeester Vermeulen, Nieuwevaart 1. Je moet al aardig met je hoofd in de wolken lopen om dat op te merken. Maar dat doet Coby van Pelt wel, want die stuurde de juiste oplossing in en verdient de fles wijn.

Kan ook niet anders, want ze staat vaak voor de basisschool 'De Bron' op haar kleinkinderen te wachten en dan kijk je ook wel eens omhoog. Ik dacht dat er veel goede oplossingen zouden binnen komen, omdat dit plaatje ook vertoond werd bij de dorpskwis van de plattelands jongeren.

Maar dat viel tegen. Zoveel jongeren zitten er tenslotte ook niet bij de heemkundevereniging.

Waar is dit?

Deze keer is de kern Sprang weer aan de beurt. Zoals je op de foto ziet, moet je nu vooral niet naar boven kijken. Zoek het wat lager bij de grond. Je hoeft niet heel Sprang door te crossen, je ziet het langs de doorgaande weg. Om het nog raadselachtiger te maken, er staan er veel van.

Ik ben benieuwd naar de oplossingen.
Succes er mee.

Bel uw oplossing door naar de redactie van Het Kustersluik, Netty Waarts, tel. 312210 of stuur een mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 9.4'. Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Vernieuwde website

Nog nooit op de website van onze vereniging gekeken?

Dan moet u dat echt eens een keer doen. Nu helemaal. Want de website is weer mooier en toegankelijker geworden. Met dank aan de beheerders van die website Joep Huijbrechts en Netty Waarts.

Misschien zegt u wel, wat een overbodige aandachtstrekkerij, want hier onder staat ook altijd al een oproep. Dan heeft u gelijk. Toch maar even kijken dan op de website .

**Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging Sprang-Capelle
www.heemkundesprangcapelle.nl**